

UTÓSZÓ

A Kárpát-medence és ezen belül a mai Vajdaság történelmének egyik legmozgalmasabb korszakáról beszéltünk a könyvben. A történelemnek olyan szakasza volt ez, amelyről ugyan maradtak írott feljegyzések, de – mint láttuk – nem adnak kielégítő választ a felmerülő kérdésekre. Számos még a nyitott probléma, a megvilágításra váró részlet, amelyek megoldásában a történelemtudomány mellett a régészetre különösen sok feladat vár. Feltehető a kérdés, hogy az eddigiéik során a kutatásokat illetően, vidékünk, a Vajdaság mennyit vállalt és a vállalásból mennyit teljesített.

Az utóbbi száz évben amióta felénk aktív népvándorláskori régészeti kutatás folyik, szinte megszakítás nélkül az érdeklődés középpontjában állnak a hunok. Csakhogy az ásatások főleg a leggyakrabban jelentkező, nagy kiterjedésű avar temetőekben folytak, miközben a hunkori, vagy hun korszakban nyúló, úgynevezett késő-szarmata lelőhelyek feltárása meglehetősen elhanyagolt maradt.

Ha vidékünk stratégiai helyzetét (a késői hun birodalom szempontjából) vizsgáljuk, könnyen megállapíthatjuk, hogy fekvése ideális: a Duna (vajdasági) szakasza Bizánc felé a közös határ egyik legfontosabb része volt. A hunok bevándorlása is ezeken a területeken történt. A Tisza alsó folyása mentén volt a hunok vezértörzsének központi szállása, a mai bácskai részek, a már itt talált szarmata sáncrendszerre való tekintettel, biztosan meghatározott szerepet tölthettek be, mind a megtelepülés mind a később kialakított védelmi rendszer megszervezésében. Mindezek ellenére, akármilyen furcsán hangzik is, a mai Vajdaság területén eddig egyetlen összefüggő hun temetőt vagy kimondott hun települést sem tártunk fel. Igaz másutt sem. Azok a leletek, amelyekről ma a vajdasági régészek nyilvántartást vezetnek összesen tíz lelőhelyről kerültek be a múzeumokba. Számos olyan lelet fekszik a múzeumi raktárakban, amelyek a behatóbb vizsgálatot várják. A régebbi anyag vizsgálata mellett, természetesen, intenzívebbé kellene tenni az ásatási tevékenységet is, amelynek a célja a hunok kutatása lenne. Egy ilyen irányú újabb kutatás kiindulópontjaként különösen alkalmas területnek látszik a Zentától délre elterülő, már említett

Mákospart, ahol tíz évvel ezelőtt folyt egy nagyméretű mentőásatás, s ahol még van mit kutatni. Itt még sok kellemes meglepetés érheti a régészeket. Egy másik helyen, Novi Banovci környékén is sok mindent rejt a föld. Itt Fruška gora északi lábánál, ahol egykor a Sirmiumból kiinduló és a Dunának tartó római katonai út végetért, véletlen leletek alakjában egy egész sor jellegzetes hunkori tárgyat szedtek már eddig is össze. Tipikus hun cikádák és gót ízlésű fibulák kerültek elő.

Egyébként, a hunoknak alávetett vagy a hunokat túlélő népek tárgyi hagyatéka az uralkodó hunokénál számottevőbb. A Bácskában feltárt első népvándorláskori temető is a gótoké vagy a szkíreké volt (Monostorszeg). Kovinban, Adorjánon, Sremska Mitrovićán és a Zimony melletti Kormadinon pedig minden kétséget kizáróan gepida temetők kerültek felszínre.

Fejezzük be azzal, hogy a társadalmi támogatással folyó kutatások reménykeltőek, s hogy ez a munka az ismeretterjesztésen túl ismét rátereli a figyelmet a további kutatómunkára.